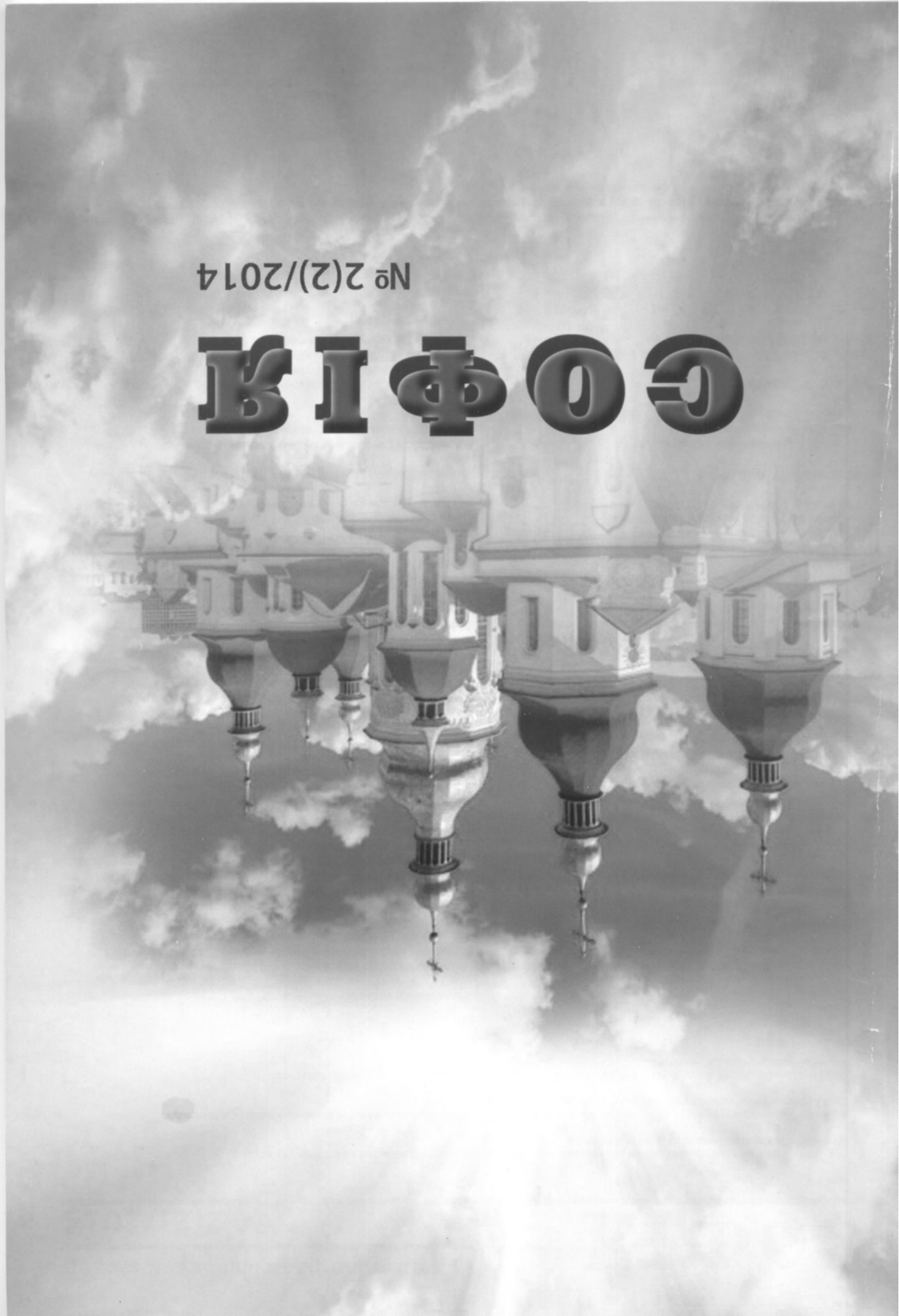

№ 2(2)/2014

ВІСНИК

РЕЛИГИОВЕДЕНИЕ

Харьковщенко Е. А. Софиология: концептуализация учения в российской религиозной философии	5
10 Бабий М. Е. Свобода совести и свобода религии: теоретический аспект	10
14 Волошин В. В. Гипотеза зтернализма: неожиданные аргументы от Д. Чалмерса	14
20 Козленко В. Н. Свобода совести: религиозно-правовые аспекты	20
23 Костюк А. В. Сакрализация мира в контексте современного католицизма (на примере энциклики "Laborem Exercens")	23
27 Павленко П. Ю. Михаил Поснов (1873-1931) – основоположник отечественного историко-критического изучения христианства, основатель религиозно-философской мысли в Киевском университете Св. Владимира	27
31 Пасечник А. С. Религиозно-философское наследие Владимира Танчера	31
35 Предко Е. И. Религиозное внушение: сущность и его составные	35
39 Стадник Н. Н. Иррациональное в православной традиции	39
43 Швед З. В. Становление религиозно-философских взглядов в Японии	43

ФИЛОСОФИЯ

47 Альчук М. П. Философско-правовое измерение проблемы достоинства человека	47
50 Калуга В. Ф. Страх как "продолжение" желания и антитеза безукоризненности, механизмы его сдерживания и преодоления	50
54 Черноморденко И. В., Смаилова Э. Р. Современный кинематограф: методологическое основание классификации	54

ПОЛИТОЛОГИЯ

57 Ткач О. И. Особенности использования коммуникативных свойств слухов в политическом манипулировании	57
60 Наши авторы	60

Список використаних джерел:

1. Бехтерев В. М. Внушение и его роль в общественной жизни / В. М. Бехтерев // Бехтерев В. М. Гипноз. – Донецк : Сталкер, 2000. – С. 125–246. 2. Бехтерев В. М. Гипноз, внушение и психотерапия и их лечебное значение // Бехтерев В. М. Гипноз. – Донецк : Сталкер, 2000. – С. 3–124. 3. Бондарев Н. В. Психические расстройства у адептов современных религиозных культов ("сект"), использующих дезадаптивные методы воздействия на личность : дис. ... канд. мед. наук : спец. 14.00.18 – психиатрия [Электронный ресурс] / Николай Ва-

ильевич Бондарев. – М., 2006. – 167 с. – Режим доступа: <http://www.disscat.com/content/psikhicheski>. 4. Воронкова Е. А. Юродство: взгляд изнутри (анализ мировосприятия современного юродивого). Статья вторая / Е. А. Воронкова // Религиоведение. – 2012. – № 3. – С. 123–138. 5. Вышеславец Б. Внушение и религия / Б. Вышеславец // Путь. Орган русской религиозной мысли. – 1930. – № 21, апрель. – С. 63–75. 6. Цуладзе А. Политическая мифология / А. Цуладзе. – М. : ЭКСМО, 2003. – 384 с.

Надійшла до редколегії 10.05.2014

Предко Е. И.

РЕЛИГИОЗНОЕ ВНУШЕНИЕ: СУЩНОСТЬ И ЕГО СОСТАВЛЯЮЩИЕ

Рассмотрено религиозное внушение как процесс привития идей, представлений, установок и т. д., в котором главным основанием влияния выступают вера, мифы, стереотипы, обеспечивающие различные типы регуляции поведения человека. Определено влияние религиозного внушения на человека в контексте само- и взаимовнушения. Уровень выраженных изменений проявляется в усилении воздействия дезадаптивных методов на личность, приобретении групповых стереотипов мышления, потери самоидентификации и формировании зависимости от культа.

Ключевые слова: религиозное внушение, религиозная вера, мифы и стереотипы, деструктивное влияние.

Predko O. I.

RELIGIOUS SUGGESTION: THE NATURE AND ITS COMPONENTS

The author considers religious suggestion a process of inculcating ideas, perceptions, attitudes, etc. which are the main basis for the influence of faith, myths, stereotypes, providing different types of regulation of human behavior. The author suggests the influence of suggestion on human in the context of self- and mutual suggestion. The level of pronounced changes is detected in enhancing the impact of disadaptive methods on the individual, group acquisition of stereotypical thinking, loss of identity formation and dependence from the cult.

Keywords: religious suggestion, religious faith, myths and stereotypes, destructive influence.

УДК 261.6:001

М. М. Стадник, д-р філос. наук, проф.

ІРРАЦІОНАЛЬНЕ В ПРАВОСЛАВНІЙ ТРАДИЦІЇ

Розкрито різні метафізичні системи ірраціонального пізнання надприродного. Показано, що спрямованість мислення людини, яка засвоєла релігійне віровчення, полягає у визнанні "реальності" та важливості для її життя надприродного. Для цього використовуються не тільки зусилля людського розуму, які можуть наблизити до досягнення теологічних істин, скільки безпосереднє переживання, особливе релігійне відчуття. Процес пізнання, із погляду православних теологів, має два рівні. Перший – дослідження людиною навколишнього світу, що є початковою сходинкою осмислення дійсності, яке не завжди дає змогу проникнути в сутність речей і явищ. Другий, вищий рівень – пізнання людиною Бога. Істинним процесом пізнання для православних теологів є поєднання першого та другого рівнів осмислення дійсності, яке досягається тільки тоді, коли сягає вищого синтезу багатогранності навколишньої дійсності з Богом через божественне одкровення. Останнє, має перевагу перед природничо-науковими методами пізнання. Концепція пізнання православної церкви включає такі елементи: об'єкт і суб'єкт пізнання, мета пізнання, можливість і джерела пізнання, шляхи й форми пізнання, критерій істинності отриманих знань. Співвідносячи об'єкт дослідження науки та релігії, теологи стверджують, що наука досліджує природні, матеріальні явища, а релігія – надприродні, духовні.

Ключові слова: ірраціональне пізнання, релігійне пізнання, наукове пізнання

Осмислення релігійного пізнання дає можливість виокремити метафізичні підходи щодо ірраціональності процесу осягнення надприродного. Для цього уважно добираються факти, призначені довести обмеженість розуму та засобів логічного пізнання, його нездатність пояснити світ не тільки надприродний, але і світ реальний. Використовуються найрізноманітніші аргументи, якими обстоюється думка про те, що ірраціональне не є явищем, котре заперечується розвитком науки. Для надання висновкам більшої переконливості, теологи додають до своїх суджень особливим чином проведені софістичний аналіз сучасних наукових даних, які б підтверджували тезу про несурверенність розуму.

Дослідженням проблем релігійного пізнання займаються філософи, релігієзнавці: Богачевська І. В., Герасимчук А. А., Горбаченко Т. Г., Колодний А. М., Лозко Г. С., Лубський В. І., Лубська М. В., Марченко О. В., Мозговий І. П., Предко О. І., Саух П. Ю., Філіпович Л. О., Харьковченко Є. А. та ін. Значне місце в осмисленні теологічного пізнання у православній традиції належить В. Кудрявцеву, П. Светлову, С. Глагольєву, М. Рождественському та ін.

Незважаючи на важливі теоретичні напрацювання у цій сфері, нагальною залишається проблема як релігійного, так і наукового пошуку. У цьому контексті важливим є звернення до аналізу ірраціонального пізнання.

Мета статті: розкрити особливості ірраціонального пізнання у православній традиції.

Наукові відкриття XIX – початку XX ст. призвели до зміни світоглядних концептів. Це призвело до того, що

значна частина православних теологів та філософів кінця минулого століття, зокрема С. Булгаков, Д. Макарий, П. Светлов, С. Глагольєв, М. Рождественський обґрунтовували думку про тотожність наукового та релігійного пізнання, а також логічність християнського віровчення. Наявні суперечності між науковими та релігійними істинами вони пояснювали "невиправданими претензіями науки на пізнання в недоступній для неї області", що вирішувалось у душі подвійної істини. Представники сучасної православної церкви, захищаючи ірраціональне пізнання, ідуть шляхом оновлення теологічних аргументів та пошуку різних методів і форм задля узгодження релігії та науки. Загальною логічною схемою таких побудов є передусім вирізнення реально існуючих не пізнаних досі явищ, що є свідченням "обмеженості людського розуму". Ці явища містифікуються та зумисне перетворюються на дії надприродного.

Теологічне обґрунтування взаємовідношень раціонального й ірраціонального розкривається "розумовим" пізнанням ірраціонального, "надрозумового", у світлі якого тільки і можливо зрозуміти розум і свідомість людини в цілому. Реальність ірраціонального теологічного обґрунтовують, виходячи з того, що на рівні побутової релігійної свідомості складні процеси психічної діяльності, мислення, процес формування переконань, моральних, естетичних почуттів не осмислюються віруючими в їх науковому вигляді. А тому, кожне складне явище, що виходить за рамки обмежених знань віруючих, не вкладається в систему їх науково-конкретних уявлень і найпростіших логічних схем, оголошується таким, що